

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum

Cahier 2023-2

Van incident tot misdrijf?

*Het verband tussen betrokkenheid bij
incidenten en verdachtenregistraties
onder COA-bewoners 2017-2021*

Samenvatting

Cahier 2023-2

Van incident tot misdrijf?

Het verband tussen betrokkenheid bij incidenten en verdachtenregistraties onder COA-bewoners 2017-2021

Samenvatting

Noyon, S.M.
Latenko, A.
Vink, M.E.

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Samenvatting

Het onderhavige onderzoek bouwt voort op het eerder verschenen rapport 'Incidenten en misdrijven door COA-bewoners 2017-2021' (Noyon et al., 2022)¹ en duidt enkele van de daar beschreven cijfers. Specifiek gaat het onderzoek in op de vraag of er een verband is tussen betrokkenheid bij incidenten en bij misdrijven. Hiermee be vraagt het impliciet de structuur van het periodieke incidentenoverzicht, waarin incidenten en misdrijven gezamenlijk worden gepresenteerd en er dus een verband wordt gesuggereerd. Daarnaast draagt het onderzoek bij aan beleid gericht op preventie van criminaliteit door voorspellende factoren van crimineel gedrag inzichtelijk te maken.

Definities en methode

Incidenten op de COA-locatie kunnen verschillend van aard zijn. In dit onderzoek kijken we naar geweldsincidenten (zowel fysiek als verbaal en non-verbaal), verbale suïcidedreiging en zelfdestructieve acties. Ook crimineel gedrag kan natuurlijk verschillend van aard zijn. Hierbij houden wij de delictindeling van het CBS aan. Overtredingen (bijv. verkeersboetes) vallen hier niet onder.

In het geval van problemen zet het COA zelf in op gedragsverandering door maatregelen op te leggen. Het kan hierbij gaan om inhouding van leefgeld of voorzieningen (zogenoemde rov-maatregelen), overplaatsing naar een locatie met verscherpt toezicht (een htl) of een alternatieve maatregel (bijvoorbeeld een correctiegesprek of waarschuwingsbrief).

Het onderhavige onderzoek is gebaseerd op dezelfde data als werd gebruikt voor het eerder verschenen incidentenoverzicht (Noyon et al., 2022¹). Voor alle COA-bewoners in de periode 2017-2021 werd op maandbasis bekeken of zij betrokken waren geweest bij incidenten en/of misdrijven en zo ja, hoe vaak en van welke aard de gebeurtenissen waren. Waar relevant, werd gecontroleerd voor achtergrondkenmerken. Door een longitudinaal Poisson model toe te passen, kon in de analyses rekening gehouden worden met de daadwerkelijke tijd die mensen hadden doorgebracht in de COA-opvang.

In het overgrote deel van de analyses werd alleen gekeken naar de groep mensen die tijdens hun verblijf betrokken waren geweest bij ten minste één incident en/of misdrijf. Hiermee werd de doelgroep beperkt tot zo'n 12% van de totale populatie. Deze keuze betekent dat de hier beschreven resultaten uitdrukkelijk betrekking hebben op mensen die aan deze kenmerken voldoen en niet zonder meer gegeneraliseerd kunnen worden voor de gehele groep COA-bewoners.

De onderzoeksmethode staat in meer detail beschreven in paragraaf 2.2.

Onderzoeksvragen en -resultaten

Het onderzoek richtte zich op de volgende onderzoeksvragen, welke hieronder beantwoord zullen worden.

---

¹ Noyon, S.M., Latenko, A., Vink, M.E., & Van den Braak, S.W. (2022). *Incidenten en misdrijven door COA-bewoners 2017-2021*. Den Haag: WODC. Cahier 2022-6.

- 1 Is er een verband tussen betrokkenheid bij incidenten en misdrijven?
Het onderzoek laat zien dat er inderdaad sprake is van een verband tussen betrokkenheid bij incidenten en misdrijven. COA-bewoners die betrokken zijn geweest bij een incident in een van de hier onderzochte categorieën worden gemiddeld 2,75 keer vaker geregistreerd als verdachte van een misdrijf dan bewoners die nooit betrokken waren bij een incident. Dit aandeel ligt 2,75 keer hoger per incident dat plaatsvindt. Kijken we alleen naar mensen die betrokken waren bij ten minste één incident en/of misdrijf, dan ligt dit aandeel nog 33% hoger per incident waar de COA-bewoner bij betrokken was. Het is belangrijk om hierbij op te merken dat het om kleine aantallen gaat: de overgrote meerderheid van COA-bewoners wordt nooit verdacht van een misdrijf.
- 1a Varieert deze relatie afhankelijk van het type incidenten en misdrijven?
Als we in de analyse rekening houden met het type incident waar een bewoner bij betrokken was, dan ligt het gemiddelde aantal verdachtenregistraties nog 22% hoger per incident. Dit impliceert dat een deel van de relatie tussen incidenten en verdachtenregistraties wordt verklaard door het type incident. Het type incident waar een bewoner bij betrokken was, maakt dus uit voor het aantal verdachtenregistraties. Het lijkt erop dat met name mensen die betrokken waren bij fysieke geweldsincidenten vaker worden verdacht van een misdrijf. Dit lijkt met name te gelden voor vernieling en geweldsdelicten.
- 1b Varieert deze relatie afhankelijk van achtergrondkenmerken (bijv. leeftijd, geslacht, nationaliteit, opvangvorm) van de betrokkene?
Wanneer we rekening houden met relevante achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht, nationaliteit, opvangvorm, totale verblijfsduur en aantal verhuizingen) heeft dit geen noemenswaardige invloed op het verband tussen betrokkenheid bij incidenten en misdrijven. Dit impliceert dat de relatie tussen incidenten en verdachtenregistraties wordt verklaard door het gedrag zelf en niet door de (demografische) kenmerken van de groep betrokkenen.
- 2 Wat is de invloed van door het COA opgelegde maatregelen op het verband tussen betrokkenheid bij incidenten en misdrijven?
De analyses wijzen uit dat het aantal en type door het COA opgelegde maatregelen meespelen in de relatie tussen incidenten en misdrijven, maar het is lastig om te duiden op welke manier. Dit heeft te maken met het feit dat de opgelegde maatregelen niet onafhankelijk zijn van het incident waar een bewoner bij betrokken was (ernstiger incidenten zullen in de regel leiden tot strengere maatregelen). Daarnaast is uit de data niet altijd duidelijk af te leiden waarom wordt gekozen voor een bepaalde maatregel. Meer onderzoek is nodig om het belang van maatregelen voor de relatie tussen incidenten en misdrijven te duiden.
- 2a Varieert deze invloed afhankelijk van de COA-locatie waar de betrokkene verblijft?
De analyses suggereren dat er inderdaad verschillen zijn tussen opvanglocaties, maar vanwege de complexiteit van de analyses is voorzichtigheid geboden bij interpretatie van dit resultaat. Meer onderzoek is nodig om inzicht te krijgen in hoe locaties van elkaar verschillen en of deze verschillen inderdaad te wijten zijn aan het lokale regime of aan andere locatiegebonden factoren, zoals de samenstelling van de bewonersgroep.

Suggesties voor toekomstig onderzoek

Het onderhavige onderzoek wijst uit dat er een verband is tussen incidenten en misdrijven. Dit impliceert dat een doelgerichte reactie op incidenten op COA-locaties kan bijdragen aan de preventie van escalatie van gedrag, i.e. criminaliteit. Bij voorkeur gebeurt dit voordat mensen als 'stelselmatig overlastgevend' worden beschouwd (*Kamerstukken II 2019/20*, 19 637, nr. 2572, p. 3). Toekomstig onderzoek dient daarom dieper inzicht te bieden in het belang van maatregelen voor de relatie tussen incidenten en misdrijven en de rol die locatie-effecten hierin spelen. Dit onderzoek kan zowel kwalitatief als kwantitatief van aard zijn.

Daarnaast is het belangrijk om onderliggende oorzaken te begrijpen. Waar de resultaten van het onderhavige onderzoek een eerste aanknopingspunt bieden voor beleid gericht op preventie van criminaliteit door het belang van gedrag inzichtelijk te maken, is op basis hiervan niet te zeggen waarom sommige COA-bewoners dit gedrag in eerste instantie vertonen. Mogelijke oorzaken zijn problemen van psychologische of psychiatrische aard maar ook drugsgebruik en multiproblematiek kunnen hier een rol in spelen. Toekomstig (kwalitatief) onderzoek kan hier meer inzicht in bieden.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) is het kennisinstituut voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het WODC doet zelf onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek of laat dit doen door erkende instituten en universiteiten, ter ondersteuning van beleid en uitvoering.

Meer informatie:

www.wodc.nl